

УДК 343.24

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-653-662](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-653-662)

Оробець Костянтин Миколайович кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінально-правової політики, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, тел.: (057) 704-90-51, <https://orcid.org/0000-0001-8783-3950>

ПРОБАЦІЙНИЙ НАГЛЯД – НОВИЙ ВИД ПОКАРАННЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕФОРМИ ЯК НАПРЯМКУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ З ТОЧКИ ЗОРУ АКСІОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

Анотація. Статтю присвячено з'ясуванню особливостей пробаційного нагляду як нового для України виду покарання із застосуванням аксіологічного підходу. Розглянуто власну, інструментальну та соціокультурну цінність пробаційного нагляду. Встановлено, що пробаційний нагляд може вважатись «проміжною ланкою» між видами покарань, не пов'язаними та пов'язаними з обмеженням або позбавленням волі засудженого. Він охоплює правообмеження у сферах свободи вибору професії та навчання, місця знаходження, проживання та пересування, спілкування та проведення дозвілля. Такі правообмеження є більш комплексними, ніж правообмеження при покараннях, які розташовані вище в системі, водночас вони не є настільки суворими, як ті, що мають місце при триманні засуджених у кримінально-виконавчих установах, зокрема, тому, що особа не змушена дотримуватися вимог режиму тримання в установі, який детально регламентує практично всі аспекти життя засудженого. Законодавець надає важливого значення цьому новому виду покарання, розглядаючи його як дієву та досить розповсюджену альтернативу покаранням у вигляді арешту, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк. Обґрунтовано, що запровадження пробаційного нагляду як виду покарання сприяє реалізації гуманізму, справедливості та інших правових цінностей. Сформульовано положення про те, що призначення судом та фактичне відбування пробаційного нагляду будуть доцільними тоді, коли мета виправлення може бути з високою ймовірністю досягнута проведенням соціально-виховної роботи, а захист суспільства від винного шляхом ізоляції не потрібен. Запровадження цього виду покарання є логічним етапом процесу вдосконалення системи покарань у відповідності до нинішнього стану соціокультурного розвитку, сучасних уявлень про правові засоби боротьби з кримінальними правопорушеннями.

Ключові слова: пробаційний нагляд, пробація, система покарань, кримінально-правова політика, аксіологічний підхід, цінність, мета покарання.

Orobets Kostiantyn Mykolaiovych Candidate of Legal Sciences, Assistant at the Department of Criminal and Legal Policy, Yaroslav Mudryi National Law University, Pushkinska St., 77, Kharkiv, 61024, tel.: (057) 704-90-51, <https://orcid.org/0000-0001-8783-3950>

PROBATION SUPERVISION – A NEW TYPE OF PUNISHMENT IN UKRAINE: ANALYSIS OF LEGISLATIVE REFORM AS A DIRECTION OF CRIMINAL LEGAL POLICY FROM THE POINT OF VIEW OF AN AXIOLOGICAL APPROACH

Abstract. The article is devoted to clarifying the peculiarities of probation supervision as a new type of punishment for Ukraine using an axiological approach. The intrinsic, instrumental and sociocultural value of probation supervision is considered. It was established that probation supervision can be considered an «intermediate link» between types of punishments that are not related to and related to the restriction or deprivation of liberty of the convicted person. It covers legal restrictions in the areas of freedom of choice of profession and education, location, residence and movement, communication and leisure activities. Such rights restrictions are more complex than those imposed by punishments higher up the system, while they are not as severe as those that occur when convicts are kept in penal institutions, in particular, because the person is not forced to comply with the requirements of the regime detention in an institution that regulates in detail almost all aspects of the convict's life. The legislator attaches great importance to this new type of punishment, considering it as an effective and fairly widespread alternative to punishments in the form of arrest, restriction of freedom, imprisonment for a certain period. It was substantiated that the introduction of probation supervision as a type of punishment contributes to the realization of humanism, justice and other legal values. The provision was formulated that the appointment by the court and the actual serving of probation supervision will be appropriate when the goal of correction can be achieved with a high probability by carrying out social and educational work, and the protection of society from the guilty by isolating is not required. The introduction of this type of punishment is a logical stage of the process of improving the system of punishments in accordance with the current state of socio-cultural development, modern ideas about legal means of combating criminal offences.

Keywords: probation supervision, probation, punishment system, criminal legal policy, axiological approach, value, purpose of punishment.

Постановка проблеми. Закон України від 23 серпня 2023 року № 3342-ІХ «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань», який має набути чинності 28 березня 2024 р., вперше з моменту набрання чинності Кримінальним кодексом (у подальшому – КК) України 2001 р. передбачив розширення переліку видів покарань. Новітнім видом покарання став пробаційний нагляд, що відповідно до зазначеного Закону України «полягає в обмеженні прав і свобод засудженого, визначених законом і встановлених вироком суду, із застосуванням наглядових та соціально-виховних заходів без ізоляції від суспільства» [1]. У зв'язку з цим набуває особливої актуальності та практичної значущості ґрунтовна наукова база призначення та виконання цього виду покарання, що має бути створена найближчим часом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти пробації, а також (меншою мірою) пробаційного нагляду стали предметом наукових досліджень багатьох учених, зокрема, К.А. Автухова, І.Г. Богатирьова, О.В. Дойонко, В.М. Дрьоміна, Б.С. Киричука, О.В. Лисодеда, В.О. Саморокова, Н.В. Сметаніної, А.Х. Степанюка, Б. Телефанка, Д.В. Ягунова та ін. Однак наразі виникає нагальна потреба переосмислити результати попередніх досліджень з урахуванням положень Закону України від 23 серпня 2023 року № 3342-ІХ.

Формулювання мети статті. Метою цієї роботи є з'ясування особливостей пробаційного нагляду як нового для України виду покарання із застосуванням аксіологічного підходу.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що для кримінального права України пробаційний нагляд є абсолютно новим, не відомим раніше видом покарання, самі правові поняття «нагляд», «пробація», «наглядова пробація» закріплені в чинному (за станом на 10.11.2023 р.) законодавстві. Слід урахувати, що хоча правову базу пробації становлять Конституція України, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Кримінально-виконавчий кодекси України, інші закони України та міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, наразі пробація виступає переважно як інститут кримінально-виконавчого права. Так, відповідно до Закону України «Про пробацію» нагляд – це заходи, що здійснюються органом пробації за місцем проживання, роботи та навчання засуджених з метою дотримання обов'язків, визначених законом та покладених на них судом; пробація – система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що

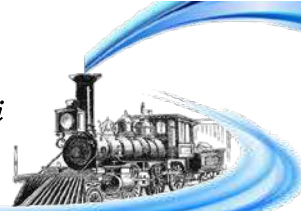

характеризує обвинуваченого (п.п. 3, 6 ст. 2). Наглядова пробація визначається як здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо засуджених до покарань у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, осіб, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт, осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, а також направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів (ч. 1 ст. 10 Закону). З наведених положень стає очевидним, що поняття пробаційного нагляду та наглядової пробації є досить подібними, охоплюючи здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо засуджених. З одного боку, наукова розробка, законодавче вдосконалення та практична реалізація цих заходів можуть здійснюватися з застосуванням єдиних підходів, підвищуючи рівень ефективності як пробаційного нагляду, так і наглядової пробації. Звідси, законодавчу реформу, спрямовану на вдосконалення системи покарань, в межах якої передбачено запровадження пробаційного нагляду, близького за своїм змістом до наглядової пробації, але вже такого, що отримує статус одного з видів покарань, можна вважати складовою частиною і кримінально-правової, і кримінальної процесуальної, і кримінально-виконавчої політики. А оскільки ці види є підсистемами однієї й тієї самої кримінальної політики [2, с. 68], або, іншими словами, державної політики у сфері боротьби зі злочинністю (кримінальними правопорушеннями), реформа, що розглядається, є фундаментальною, наскрізною, у зв'язку з чим може і мусить бути предметом як міжгалузевих, так і спеціальних досліджень. З іншого ж боку, й ототожнення пробаційного нагляду та пробації невиправдане, більше того, між ними має бути проведено чітке розмежування, оскільки за своїми підставами, статусом, формально визначеними цілями, порядком призначення та виконання тощо вони не збігаються (часом достатньо суттєво), а їх взаємна підміна в практичній діяльності органів і установ виконання покарань, правоохоронних, судових та інших державних органів, недопустима.

Аксіологічне дослідження пробаційного нагляду як напрямку кримінально-правової науки, на нашу думку, повинно охоплювати аналіз його власної, інструментальної та соціокультурної цінності. Такий розподіл ми застосовуємо і щодо кримінального права в цілому [3, с. 224].

При визначенні *власної цінності (самоцінності) пробаційного нагляду* будемо виходити з його місця в системі покарань та характеру правообмежень, яких зазнає особа під час відбування цього покарання. Розташування пробаційного нагляду в системі покарань відображає не лише порівняльний

(відносний) ступінь його суворості, а й законодавчу оцінку суспільної небезпечності відповідних кримінальних правопорушень. За Законом України від 23 серпня 2023 року № 3342-IX пробаційний нагляд має посісти 8-ме з 13-ти місць серед видів покарань за їх суворістю від менш до більш суворого, перебуваючи між конфіскацією майна та арештом. Це дає підстави вважати його «проміжною ланкою» між видами покарань, не пов'язаними та пов'язаними з обмеженням або позбавленням волі засудженого. Оцінюючи кримінальні правопорушення за аксіологічною шкалою «погане – гірше – найгірше» (або «суспільно небезпечне – більш небезпечне – найнебезпечніше»), пробаційний нагляд можна розуміти як негативну державну реакцію на вчинення більш небезпечних діянь, до яких відносимо насамперед нетяжкі злочини, рідше – кримінальні проступки, але за умови, що за їх вчинення санкція відповідної статті Особливої частини КК передбачає альтернативне покарання у вигляді обмеження волі, тобто їх не можна вважати найменш небезпечними.

Пробаційний нагляд охоплює певні правообмеження у сферах свободи вибору професії та навчання, місця знаходження, проживання та пересування, спілкування та проведення дозвілля. Це виражається в імперативно встановлених законом обов'язках засудженого періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації, повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну свого місця проживання, роботи або навчання, не виїжджати за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації, а також у таких додаткових (факультативних) обов'язках, як використовувати електронний засіб контролю і нагляду та проживати за вказаною у рішенні суду адресою, дотримуватися встановлених судом вимог щодо вчинення певних дій, обмеження спілкування, пересування та проведення дозвілля, працевлаштуватися або за направленням уповноваженого органу з питань пробації звернутися до органів державної служби зайнятості для реєстрації як безробітного та працевлаштуватися, якщо йому буде запропоновано посаду (роботу), виконувати заходи, передбачені пробаційною програмою, пройти курс лікування від наркотичної, алкогольної залежності, розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин або захворювання, що становить небезпеку для здоров'я інших осіб. Такі правообмеження є очевидно більш комплексними, ніж правообмеження при покараннях, які розташовані вище в системі (п.п. 1-7 ст. 51 КК України). Водночас вони не є настільки суворими, як ті, що мають місце при триманні засуджених у кримінально-виконавчих установах (як відкритого, так і закритого типу), зокрема, тому, що особа не змушена дотримуватися вимог режиму тримання в установі, який детально регламентує практично всі аспекти життя засудженого.

Буде слухним зазначити, що в попередніх проектах законів щодо внесення змін до КК України, які в кінцевому підсумку не були підтримані, висловлювалися пропозиції щодо запровадження пробаційного нагляду з одночасним скасуванням покарання у вигляді обмеження волі [4, с. 139], й отже, пробаційний нагляд розглядався як вид покарання, що мав би бути запроваджений *замість* обмеження волі. Аргументом на користь такої заміни було те, що обмеження волі так і не стало новим видом покарання, альтернативним позбавленню волі, як планували розробники КК України 2001 р., а розуміння обмеження прав і свобод людини та громадянина на рівні кримінального закону при застосуванні пробаційного нагляду цілком відповідає рекомендаціям Комітету Міністрів Ради Європи СМ/Рес (2010) 1 про пробації, СМ/Рес (2014) 4 стосовно електронного моніторингу, СМ/Рес (2017) 3 про Європейські правила щодо громадських санкцій та заходів [5, с. 219, 221]. Натомість Закон України від 23 серпня 2023 року № 3342-ІХ передбачив зміни понад 140 санкцій статей Особливої частини КК, у яких пробаційний нагляд або додано як альтернативний вид основного покарання, або закріплено замість арешту. Це означає, що законодавець надає важливого значення цьому новому виду покарання, розглядаючи його як дієву та досить розповсюджену альтернативу покаранням у вигляді арешту, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк (як правило, нетривалий), особливо з урахуванням того, що арешт згідно з зазначеним Законом України має обмежитись лише триманням засуджених військовослужбовців на гауптвахті.

Не можна не погодитися з думкою Б. Телефанка про те, що справедливість покарання полягає насамперед у тому, що воно має відповідати загальнолюдським цінностям, моральним устоям суспільства, переконувати громадян у правильності судової політики: щодо небезпечних злочинців, а також рецидивістів справедливість вимагає призначення суворих заходів покарання, водночас до осіб, які вчинили менш тяжкі кримінальні правопорушення, з урахуванням особи винних, варто застосовувати більш м'які покарання. Через удосконалення системи кримінальних покарань досягається мета гуманізації кримінального законодавства, диференціації відповідальності залежно від тяжкості вчинених кримінальних правопорушень та особистості правопорушника, розширення ефективних альтернатив позбавленню волі [6, с. 295-296]. Таким чином, запровадження пробаційного нагляду як виду покарання сприяє реалізації відповідних правових цінностей.

Вираженням *інструментальної цінності* пробаційного нагляду є його мета. Щодо пробації в розумінні чинного на сьогодні законодавства, Н.В. Сметаніна та О.В. Дойонко відзначають, що її головною метою є не кара, а соціальна реінтеграція у суспільство та виправлення засуджених [7, с. 186].

Це твердження цілком узгоджується з метою пробації, визначеною ст. 4 Закону України «Про пробацію», а саме: забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинувачених, з метою прийняття судом рішення про міру їхньої відповідальності. Якщо ж розглядати пробаційний нагляд як вид покарання, перед ним постають ті самі цілі, що і для будь-якого іншого покарання, як-то: 1) кара, 2) виправлення засуджених, 3) запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень самими засудженими – спеціальна превенція, 4) запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень іншими особами – загальна превенція (ч. 2 ст. 50 КК України). Однак співвідношення між цими цілями може бути різним, наприклад, менший каральний ефект може «компенсуватися» більшими можливостями виправлення засудженого. При цьому, звичайно, необхідно враховувати особу винного та ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення.

В.О. Самороков та Б.С. Киричук вказують на те, що сутність пробаційного нагляду полягає не лише у покладенні на правопорушників спеціальних юридичних обов'язків, а й у наданні їм різної допомоги реабілітаційного характеру [8, с. 345]. І справді, легальна дефініція поняття пробаційного нагляду передбачає застосування до засуджених як наглядових, так і соціально-виховних заходів. За ч.ч. 1, 2 ст. 13 Закону України «Про пробацію» соціально-виховна робота – це цілеспрямована діяльність персоналу органу пробації для досягнення мети виправлення засуджених; соціально-виховна робота проводиться за індивідуальним планом роботи із засудженим з урахуванням оцінки ризиків повторного вчинення кримінальних правопорушень та передбачає диференційований підхід під час надання консультативної, психологічної та інших видів допомоги, сприяння працевлаштуванню, залучення до навчання, участь у виховних заходах та соціально корисній діяльності, проведення індивідуально-профілактичної роботи. Звідси випливає, що призначення судом та фактичне відбування пробаційного нагляду будуть доцільними тоді, коли мета виправлення може бути з високою ймовірністю досягнута саме проведенням соціально-виховної роботи, а захист суспільства від винного шляхом ізоляції останнього не потрібен.

Як *соціокультурна цінність* пробаційний нагляд поряд з іншими видами покарання, так само, як і кримінальна відповідальність у цілому, відбиває національні та універсальні особливості розвитку суспільства та його культурної сфери [9, с. 267]. Запровадження цього виду покарання є логічним етапом процесу вдосконалення системи покарань у відповідності до нинішнього стану соціокультурного розвитку, сучасних уявлень про правові

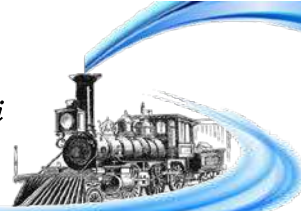
засоби боротьби з кримінальними правопорушеннями, які відтворені, зокрема, на міжнародно-правовому рівні. Пробаційний нагляд (пробація) у країнах Західної Європи та США має більш ніж столітню історію, пройшов власні етапи розвитку, отримуючи різний правовий статус [10, с. 262]. У цілому його закріплення вважаємо здобутком правової культури.

Висновки. Закріплення пробаційного нагляду в КК України є унікальною законодавчою реформою, що відповідає напрямку більш повного забезпечення гуманізму, справедливості та інших правових цінностей у межах реалізації державної кримінально-правової політики. Виходячи з численних змін, які вносяться до санкцій статей Особливої частини КК України, законодавець розраховує на широке застосування цього виду покарання. Є підстави сподіватися, що пробаційний нагляд у найближчій перспективі стане дійсно ефективною альтернативою покарань, пов'язаних з обмеженням або позбавленням волі, суттєво позначиться на скороченні проявів рецидиву. І тут далеко не останню роль повинні відіграти подальші наукові дослідження, особливо ті, що враховуватимуть майбутню практику призначення та застосування пробаційного нагляду.

Література:

1. Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань: Закон України від 23 серпня 2023 року № 3342-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3342-20#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
2. Сезонова І.К., Оробець К.М. Правова політика держави в боротьбі зі злочинністю. *Форум права*. 2005. № 1. С. 65-69. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/709afd93-24a6-4c4c-862f-95b208a8b242/content> (дата звернення: 10.11.2023).
3. Оробець К. Аксіологічний підхід у кримінальному праві: зміст та значення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С. 222-226.
4. Лисодед О.В. Пробаційний нагляд як новий вид кримінального покарання. *Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності* : матеріали Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 26 лист. 2021 р. Одеса : ОДУВС, 2021. С. 139-141. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/58faa4a7-02af-434e-9ff7-d2a931f6d92a/content> (дата звернення: 10.11.2023).
5. Лисодед О.В. Обмеження волі: трансформація у пробаційний контроль та пробаційний нагляд. *Нове українське право*. 2021. Вип. 6. С. 214-223. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/181/165> (дата звернення: 10.11.2023).
6. Телефанко Б. Пробація як захід кримінально-правового впливу на рецидивну злочинність. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 295-298. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/12/57.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).
7. Сметаніна Н.В., Дойонко О.В. Досвід застосування пробації у країнах Європейського Союзу. *Право і суспільство*. 2019. № 2. Ч. 2. С. 183-187. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18085/1/Smetanina_Doionko_183-187.pdf (дата звернення: 10.11.2023).
8. Самороков В.О., Киричук Б.С. Кримінально-правові аспекти інститутів обмеження волі та пробації: відповідність провідним європейським правозастосовним стандартам. *Аналітично-порівняльне правознавство*: електронне наукове видання. 2023. № 3. С. 342-346. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/63.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).

9. Оробець К. Аксиологічне обґрунтування кримінальної відповідальності. *Věda a perspektivy*. 2022. № 6(13). С. 259-271. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/1814/1811> (дата звернення: 10.11.2023).

10. Дрьомін В.М. Еволюція покарань в контексті превентивних можливостей: від позбавлення волі до пробації. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. Одеса : Юридична література, 2007. Вип. 32. С. 259-265. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&IM AGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2Fapdp_2007_32.pdf#page=259 (дата звернення: 10.11.2023).

References:

1. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho, Kryminalnoho protsesualnoho kodeksiv Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia vydiv kryminalnykh pokaran: Zakon Ukrainy № 3342-IX [On amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the improvement of types of criminal punishments: Law of Ukraine No. 3342-IX]. (2023, August 23). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3342-20#Text> [in Ukrainian].

2. Sezonova, I.K., & Orobets, K.M. (2005). Pravova polityka derzhavy v borotbi zi zlochynnistiu [Legal policy of the state in the fight against crime]. *Forum prava – Law forum*, 5, 65-69 [in Ukrainian].

3. Orobets, K.M. (2016). Aksiolohichni pidkhid u kryminalnomu pravi: zmist ta znachennia [Axiological approach in criminal law: content and significance]. *Pidpriumnytstvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 12, 222-226 [in Ukrainian].

4. Lysodied, O.V. (2021). Probatsiinyi nahliad yak novyi vyd kryminalnoho pokarannia [Probation supervision as a new type of criminal punishment]. *Kryminalno-pravovi, kryminolohichni ta kryminalno-vykonavchi zakhody poperedzhennia zlochynnosti – Criminal law, criminological and criminal enforcement measures to prevent crime*: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference, 2021, Nov. 26. Odesa: ODUVS, (pp. 139-141). Retrieved from <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/58faa4a7-02af-434e-9ff7-d2a931f6d92a/content> [in Ukrainian].

5. Lysodied, O.V. (2021). Obmezhenia voli: transformatsiia u probatsiinyi kontrol ta probatsiinyi nahliad [Restriction of freedom: transformation into probation control and probation supervision]. *Nove ukrainske pravo – New Ukrainian law*, 6, 214-223. Retrieved from <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/181/165> [in Ukrainian].

6. Telefanko, B. (2018). Probatsiia yak zakhid kryminalno-pravovoho vplyvu na retsydyvnu zlochynnist [Probation as a measure of criminal law influence on recidivism]. *Pidpriumnytstvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 12, 295-298. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/12/57.pdf> [in Ukrainian].

7. Smetanina, N.V., & Doionko, O.V. (2019). Dosvid zastosuvannia probatsii u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Experience of using probation in the countries of the European Union]. *Pravo i suspilstvo – Law and society*, 2(2), 183-187. Retrieved from https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18085/1/Smetanina_Doionko_183-187.pdf [in Ukrainian].

8. Samorokov, V.O., & Kyrychuk, B.S. (2023). Kryminalno-pravovi aspekty instytutiv obmezhenia voli ta probatsii: vidpovidnist providnym yevropeiskym pravozastosovnym standartam [Criminal law aspects of institutions of restriction of freedom and probation: compliance with leading European law enforcement standards]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and comparative jurisprudence*, 3, 342-346. Retrieved from <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/63.pdf> [in Ukrainian].

9. Orobets, K.M. (2022). Aksiolohichne obgruntuvannia kryriminalnoi vidpovidalnosti [Axiological justification of criminal responsibility]. *Věda a perspektivy*, 6(13), 259-271. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/download/1814/1811> [in Ukrainian].

10. Dromin, V.M. (2007). Evoliutsiia pokaran v konteksti preventyvnykh mozhlyvostei: vid pozbavlennia voli do probatsii [The evolution of punishments in the context of preventive possibilities: from deprivation of liberty to probation]. *Aktualni problemy derzhavy i prava – Actual problems of the state and law*, 32, 259-265. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2Fapdp_2007_32.pdf#page=259 [in Ukrainian].